

روشهای تدریس در کلاسهای چند پایه (۳)

مدیریت آموزش و پرورش عشایر فارس

معاونت آموزشی

سال تحصیلی ۹۵-۹۴

شماره ۸

ادامه بروشور ۷ (روش گروهی)

مثال ۳: گروه الف یا تدریس ماده درسی واحد با هدف
مشترک

پایه تحصیلی	ماده درسی (علوم-بخش جانوران)
اول	آشنایی با حرکت جانوران - محل زندگی متفاوت - فایده بعضی از آنها
دوم	آشنایی با پوشش بدن ، محل زندگی ، انواع جانوران ، فایده آنها و مقایسه آنها
سوم	نیازهای جانوران - رابطه محل زندگی با آب و هوا و غذا و طبقه بندی مهره داران.
چهارم	طبقه بندی جانوران بی مهره - محل زندگی - انواع انگلها
پنجم	آشنایی با جانداران زنده - آغازیان - خصوصیات بعضی از جانداران که شبیه جانوران هستند
ششم	

شیوه ی ترکیبی : در این شیوه، معلم در برنامه ی یک جلسه از آموزش، هردو شیوه ی محوری و گروهی یا بکار می برد. یعنی بعضی از پایه ها را در کلاس با شیوه ی محوری آموزش می دهد. و در بعضی از پایه ها شیوه ی گروهی را استفاده می کند . بطور مثال:

کلاسی دارای پایه های اول، دوم ، سوم و چهارم است . در یک جلسه ی آموزشی پایه ی اول درس ریاضی ، در پایه ی دوم درس علوم تجربی ، پایه ی سوم و چهارم درس قرآن دارند. دو پایه اول و دوم با شیوه ی محوری به ترتیب، محور (۱) و (۲) تدریس قرار می گیرند. و همانطور که در شیوه ی محوری قبلاً توضیح داده شد ، معلم ابتدا به پایه ی دوم فعالیت (۱) قبل از تدریس رامی دهد تا به انجام آن مشغول شود. برای سوم و چهارم فعالیت یکسانی در نظر می گیرد.

سپس کارآموزش این جلسه را با شیوه ی محوری از پایه اول آغاز می کند. به مدت (۲۰) دقیقه مانند آن چه که قبلاً گفته شد، شیوه ی محوری را اجرایی کند . پس از آن نوبت محور (۲) یعنی پایه ی دوم می شود . به مدت (۱۵) دقیقه به آموزش این پایه می پردازد. وقتی کارآموزش دو محور پایان پذیرفت، اجرای شیوه ی گروهی را برای دو پایه ی سوم و چهارم آغاز می کند. به مدت (۱۵) دقیقه ، که ممکن است گوش دادن دانش آموزان دو پایه به نوار قرآنی و یا از روخوانی آیات به کمک هم باشد . بامکان است گروه های دوفری با اعضای از پایه های سوم و چهارم تشکیل شود تا در گروه به خواندن آیات بپردازند. ممکن است در بخشی از تدریس به کار مشترک مانند روخوانی بپردازد. (۱۰ دقیقه) و در بخشی که بیان بعضی از قواعد مستقل هر پایه است جداگانه به تدریس ادامه دهد. (۵ دقیقه)

روش نوین تدریس راویکرد « تلفیقی »

تلفیق در این جا به معنی، در هم آمیختن موضوعات درسی یا همان حوزه های محتوایی است . برنامه ی درسی تلفیقی ، یک رویکرد آموزشی مناسبی است که ، اتفاقاً شرایط لازم را برای فراهم ساختن زمینه های یادگیری عمیق و مادام العمر دانش آموزان آماده می کند . برنامه ی تلفیقی ، به تدریس و یادگیری فراگیران کل نگرانه می اندیشد . زیرا که در رویکرد تلفیقی، ترکیبی از موضوعات درسی وجود دارد ، نه یک موضوع خاص برای هر جلسه آموزشی در یک پایه.

رویکرد تلفیقی ویژگی هایی دارد که چند نمونه ی آن به شرح زیر است :

- رویکرد تلفیقی ، تاکید بر پروژه ها دارد.
- منابع آموزشی در رویکرد تلفیقی ، محدود به کتاب درسی نیست .
- رویکرد تلفیقی بین مفاهیم چند درس، ارتباط برقرار می کند .
- در تلفیق، برنامه از انعطاف پذیری مناسبی برخوردار است. (باید معلم و محتوا انعطاف پذیر باشند .)
- برنامه ی تلفیقی در هم و برهم کردن محتوا ی درسی نیست ، بلکه هدف تلفیق و حاصل

آن ، درهم تنیدن موضوعات مختلف درسی می باشد . که به هم ارتباط دارند.

• تلفیق، هدف خاص و مشترک را، با طرح یک مساله یا موضوع خاص، محور قرار می دهد . برنامه ی تلفیق برآن است که فاصله بین مفاهیم موجود در مواد درسی مختلف را کم کند . و شبکه ی مفهومی بین آن ها ایجاد کند و بر این ارتباط بیفزاید . (به طور مثال : ارتباط بین درس ریاضی ، علوم تجربی ، هدیه های آسمانی و...) در تلفیق به جای یادگیری یک ماده درسی، مثلاً "ریاضی در یک زمان مجزا و مستقل ، از دیگر مواد درسی هم استفاده می کند . و آن ها را با هم می آمیزد . و محتوا را به صورت ترکیبی از دو یا چند ماده درسی درمی آورد و در یک جلسه ی آموزشی به تدریس می پردازد . بطور مثال: رسم نمودار ستونی برای نشان دادن میزان نفوذ پذیری آب در چند نوع از خاک ها از درس علوم تجربی، تلفیق کردن دو محتوا است. که برای درک معنی و مفهوم نمودار ستونی ، از درس ریاضی کمک گرفته می شود. و کشیدن نمودار ستونی و رنگ آمیزی مناسب آن کمک گرفتن از درس هنر است.

نکته ی مهم : هیچ یک از حوزه های مفهومی یک ماده ی درسی ، هر گز نباید در تلفیق مورد غفلت قرار گیرد . بلکه همیشه باید توازن بین بخش های مختلف محتوا برقرار باشد.

رویکرد تلفیقی انواع و شکل های مختلفی دارد . که برای سهولت کار و آشنایی بهتر معلمان آن را در دو شاخه ی کلی مورد بررسی قرار می دهیم . انواع تلفیق به طور کلی عبارتند از :

۱- تلفیق مهارت محور

در این نوع از تلفیق، هدف تقویت مهارت های فراپنداری از قبیل: تحلیل کردن ، تفکر انتقادی ، ارتباط برقرار کردن ، استدلال کردن ، نوشتن ، سؤال کردن و امثال آن ها است . در این نوع رویکرد قصد بر آن است که دانش آموزان در جهت فراگیری مهارت های تفکر و راهبرد های کلی، همراه با کاربرد وسیع آن ها در موضوعات درسی

توانمند شوند . بنابراین در درس های مختلف ، به وسیله ی مهارت های تفکر با یک دیگر ارتباط بر قرار می کنند . به عنوان مثال: قصد داریم در ماده درسی مطالعات اجتماعی، درمبحثی از کتاب درسی به معرفی « فرهنگ شهری و روستایی» بپردازیم. باید توجه داشت که هدف اصلی «مهارت تفکر» است ، نه حفظ کردن مطالب کتاب و یا مفاهیم اجتماعی. تلفیق مهارت محور در این فعالیت، به صورت زیر انجام می شود :

• مهارت تحلیل کردن موضوع :

در تجزیه و تحلیل، از انواع مختلف ارتباط ها یی که می تواند بین دو فرهنگ شهری و روستایی وجود داشته باشد . استفاده می شود . به عنوان مثال : از دانش آموزان خواسته می شود به این پرسش ها پاسخ دهند:

فرهنگ شهری و روستایی چه تفاوتی با یکدیگر دارند ؟ شباهت آن ها در چیست ؟ چه تاثیر متقابلی فرهنگ شهری و روستایی برهم دارند ؟

• مهارت سوال کردن :

پرداختن به سوالها که با طرح موضوع ایجاد می شود برای تقویت روحیه پرسشگری در فراگیران است.

به عنوان مثال : از دانش آموزان خواسته می شود به این پرسش ها پاسخ دهند و پرسشهای خود را در کلاس بگویند.

- تاثیر تعامل دو فرهنگ با دیگر جوامع چگونه است ؟

- کدام شرایط اجتماعی تاثیر بیشتری بر فرهنگ می گذارد؟

- چه پرسشی ذهن تورا در باره ی دو فرهنگ به خود مشغول کرده هست ؟

• مهارت استدلال کردن :

وقتی فراگیران دلایلی را برای نظرات خود ارائه می کنند و به سوال هایی که، چرا، چگونه و به چه دلیل است را پاسخ می دهند، تقویت مهارت استدلال است . به عنوان مثال : از دانش آموزان خواسته می شود به این پرسش ها پاسخ دهند: چرا این دو فرهنگ بر هم اثر می گذارند ؟ چگونه می توان این اثر را در دو فرهنگ مفید ساخت ؟

• مهارت ارتباط برقرار کردن :

وقتی دانش آموزان ، بین نظرات داده شده برای یک موضوع در دو مهارت تحلیل و استدلال کردن ، با متن ماده ی درسی روابط منطقی پیدا و یا برقرار می کنند ، تقویت این مهارت است .

به عنوان مثال : از دانش آموزان خواسته می شود به این پرسش پاسخ دهند:

چه رابطه ای بین اثر گذاری دو فرهنگ برهم و تفاوت یا شباهت آن ها وجود دارد ؟

مهارت ارزیابی : دانش آموزان باید

بتوانند با بحث های ارائه شده از جانب دیگران در کلاس، در پایان اعلام نظر کنند . و یا قضاوت نمایند .

به عنوان مثال : از دانش آموزان خواسته می شود به این پرسش ها پاسخ دهند: آیا اطلاعات، در باره ی فرهنگ شهری و روستایی کافی است ؟

آیا دیگران هم با نظر افراد کلاس موافقت؟

ادامه در بروشور شماره ۹ پیگیری شود